

ANNE BEKÇİLİĞİ DAVRANIŞI İLE ÇOCUKLARDA DUYGU DÜZENLEME BECERİLERİ VE SOSYAL UYUM ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ*

 Sehure CEBECİ^a

 Ayça Ferda KANSU^b

Öz

Bu çalışmada ilkökul düzeyinde çocuğı olan evli annelerin bekçilik davranışı ile çocuklarda duygu düzenleme becerileri ve sosyal uyum becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi konu edinilmiştir. Çocukların etkili ve başarılı birer birey olabilmeleri için çocukluklarında yeterli bilgi ve becerileri elde etmeleri gerekmektedir. Yeterli bilgi ve beceriyle donanmış çocuklar ileride sağlıklı birer yetişkin oldukları kadar günlük hayatlarında ve iş hayatlarında da başarıyı yakalayabilmektedirler. Ayrıca, sağlıklı yetişkinler toplumsal yapıyı güçlendirdikleri gibi ülkenin kalkınmasına da yardımcı olmaktadır. Çocuklar için gerekli olan beceriler arasında duygu düzenleme becerileri ve sosyal uyum becerileri de bulunmaktadır. Bu nedenle çocukların duygu düzenleme becerilerini ve sosyal uyum becerilerini edinmelerini etkileyen faktörlerin anlaşılması gerekmektedir. Çocuklarda duygu düzenleme becerileri ve sosyal uyum becerileri birbiriyle ilişkili olduğu kadar annelerin bekçilik davranışından da etkilenmektedir. Bu nedenle bu araştırmada annelerin bekçilik davranışı ile çocuklarda duygu düzenleme becerileri ve sosyal uyum becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi konu edinilmiştir. Bu kapsamda toplamda 210 anne üzerinden Kişisel Bilgi Formu, Annelik Bekçiliğı Ölçeğı, 6-12 Yaş Türk Çocukları İçin Sosyal Uyum ve Beceri Ölçeğı ve Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçekleri üzerinden veriler online olarak toplanmıştır. Demografik değişkenlere göre değişkenlik görülüp görülmediğı incelendikten sonra korelasyon ve regresyon analizi sonuçları ile bu ölçekler ve alt faktörleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu analizler sonucunda anne bekçiliğı davranışı ile çocuklarda duygu düzenleme becerileri arasında düşük düzeyde, anne bekçiliğı davranışı ile çocuklarda sosyal uyum becerileri arasında düşük düzeyde, çocuklarda duygu durum düzenleme becerileri ile çocuklarda sosyal uyum becerileri arasında orta düzeyde, istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü ilişkiler bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anne bekçiliğı davranışı, Duygu düzenleme becerileri, Sosyal uyum becerileri.

* Bu makale, birinci yazarın ikinci yazar danışmanlığında yürüttüğü "Anne Bekçiliğı Davranışının Çocuklarda Duygu Düzenlemesi ve Sosyal Uyum Becerileri ile ilişkisi" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

^a Yük. Lis. Öğr., İstanbul Aydın Üniversitesi, sehuredemiryurek@stu.aydin.edu.tr

^b Dr., İstanbul Aydın Üniversitesi, Psikoloji, aycaferdakansu@aydin.edu.tr

Makale Geliş Tarihi: 14.02.2025, Makale Kabul Tarihi: 31.03.2025

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MATERNAL GATEKEEPING BEHAVIOR AND EMOTION REGULATION SKILLS AND SOCIAL ADJUSTMENT IN CHILDRE

Abstract

This study examines the relationship between the gatekeeping behavior of married mothers with primary school children and emotion regulation skills and social adaptation skills in children. In order for children to become effective and successful individuals, they need to acquire sufficient knowledge and skills in their childhood. Children equipped with sufficient knowledge and skills can achieve success in their daily lives and business lives as well as becoming healthy adults in the future. In addition, healthy adults strengthen the social structure and help the development of the country. Among the skills required for children are emotion regulation skills and social adaptation skills. Therefore, it is necessary to understand the factors that affect children's acquisition of emotion regulation skills and social adaptation skills. While emotion regulation skills and social adaptation skills in children are interrelated, they are also affected by the watchdog behavior of mothers. Therefore, this study examines the relationship between the gatekeeping behavior of mothers and emotion regulation skills and social adaptation skills in children. In this context, data were collected online from a total of 210 mothers using the Personal Information Form, Maternal Gatekeeping Scale, Social Adaptation and Skills Scale for 6-12 Year-Old Turkish Children, and Emotion Regulation Scales for Children. After examining whether there was any variation according to demographic variables, the relationship between these scales and their sub-factors was examined with the results of correlation and regression analysis. As a result of these analyses, it was concluded that there was a statistically significant, positive, low and moderate relationship between maternal gatekeeping behavior and emotion regulation skills in children, between maternal gatekeeping behavior and social adaptation skills in children, and between emotion regulation skills in children and social adaptation skills in children.

Keywords: Maternal gatekeeping behavior, Emotion regulation skills, Social adaptation skills.

Giriş

Duygu düzenleme, bireylerin belirlediği hedeflere ulaşabilmesi için hangi duyguları ve ne kadar yoğun bir şekilde hissetmesi gerektiğini düzenleyen bir yapıyı açıklamaktadır. Duygu düzenlemeden bahsedildiği zaman akla bireyin motivasyonu, fizyolojik durumu, tepkileri ve içsel ve dışsal süreçler gibi etmenler akla gelmektedir. Duygu düzenleme, bireyin yaşamının ilk yıllarında gelişmeye başlamaktadır. Daha sonra okul öncesi dönemlerde çocukların duygusal yaşamın karmaşıklığına ayak uydurmasıyla birlikte gelişim göstermektedir (Gross, 2014).

Sosyal uyum becerileri ise bireylerin sahip olduğu becerilerin toplum tarafından ne şekilde algılandığı ile ilgili bir kavramdır. Sosyal uyum becerileri bireyin aile ile kurduğu iletişim ile şekillenmekte ve bu davranış biçimi bireyin çevreye karşı tutumunu etkilemektedir. Ailenin bebekle kurduğu ilişki, bireyin okul döneminde kurduğu arkadaşlık ilişkilerini, öğretmeni ile ilişkisini ve akranlarıyla ilişkilerini doğrudan etkilemektedir (Jones vd. 2015).

Anne bekçiliği kavramı ise, ebeveynlerin iş bölümüne sahip olduğu, sorumlulukları paylaşmaya dayalı bir kavram olarak ortaya çıkmıştır. Ebeveynlerin sergilediği bekçilik davranışları, ebeveynlerin tutumlarını ve eylemlerini etkileyen, çocuğun yaşamına dahil edişine yansıyan bir davranış sistemidir.

Annelik bekliliği, annelerin aile düzeninde sahip olduğu sorumlulukları etkileyen, annelik hakkında katı ve standartlar belirleyen bir yapıyla ortaya çıkmaktadır (Hauser, 2012).

Okul öncesi dönemde duygu düzenleme becerilerinin gelişimini etkileyen etmenlerin başında anne – baba davranışları gelmektedir. Bu çalışmada anne bekliliği davranışı kavramı üzerinden çocuklar üzerindeki duygu düzenleme becerileri ve sosyal uyuma olan etkileri incelenmiştir.

Alan yazında anne bekliliği davranışı ile çocuklarının sosyal uyum ve duygu düzenleme becerileri ile ilişkisi incelenmemiştir. Araştırma bu bakımdan sosyal bilimlere katkıda bulunması ve daha sonra yapılacak çalışmalara veri olması itibariyle önemlidir. Ayrıca, araştırmadan elde edilecek sonuçlarla anne davranışlarının daha olumlu bir biçimde düzenlenmesine ve çocukların duygu düzenleme ve sosyal uyum becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlanabilecektir.

A. DUYGU DÜZENLEME BECERİSİ

Duygu kavramı birden fazla tanıma sahiptir. Literatürdeki çalışmalar incelendiğinde özetle; bireyin yaşamda kalmak için içinde bulunduğu duruma ayak uydurması, olaylar karşısında içinde oluşan yoğun hisler, biliş durumu, fizyolojik tepkiler ve bu tepkilerin bireyleri yöneterek, görmezden gelinmesi mümkün olmayan olgular olarak tanımlanmaktadır (Gross, 2014; Scherer, 2009; Goleman, 2016).

Duygular genel olarak bireyin karşılaştığı durumlar karşısında verdiği tepkiler, biyolojik olarak olaya ve duruma adapte eden özelliklere sahiptir. Duygu kişiden kişiye değişmesinin yanı sıra psikolojik bir değişimi de beraberinde getirir ve farklı davranış kalıplarına girilmesine sebep olur. Duygular; düşünceleri ve davranışları yönetmede bireye motivasyon sağlayarak karar verme, problem çözme, hatırlama ve kişiler arası etkileşim kurma süreçlerinde aktif bir işleve sahiptir. Bu bakımdan duygular insan yaşamının en önemli ve yaşamsal fonksiyonlarından biridir. Bu yaşamsal fonksiyon uygun zaman ve durumda doğru bir biçimde düzenlenemezse bireyin yaşamı zorlaşabilmektedir (Gross, 2014).

Duygular, bireylerin hayatının her alanına etki eden, her aşamada karşısına çıkan bir olgudur. Duygular kişiye özel gelişmektedir ve bireyin karşılaştığı durumlara göre farklılaşmaktadır. Bireylerin hareketlerinden hayata bakış açısına kadar hemen her alanda duyguların etkisi büyüktür. Bu nedenle bireyden bireye değişen duygular, zamanla da değişim gösterebilir. Bireylerin olumlu ya da olumsuz gördüğü duyguları diğer bireylerle paylaşma hissiyatı da bireyin duygu durumu ile ilişkilidir (Goleman, 2016).

Duygular genel olarak beş ana süreçten meydana gelmektedir. Bu süreçler; bireylere ait olan öznel hisler, bireylerin kendilerini ifade etme biçimleri, bireylerin davranış eğilimleri, değerlendirme aşaması ve bedensel tepkiler olarak sıralanabilir (Scherer, 2009).

Duygusal değerlendirme aşamasında bireylerin aklından geçen etmenlere odaklanılmaktadır. Bu aşamada bireyin kendisi ve çevresindeki olaylar ve durumlara tepkileri inançlar, deneyimler gibi aşamalarla desteklenmektedir. Bedensel tepkiler, duygusal tepkilerle bütünleşen, deneyimler yardımıyla bireylerin gelişimini sağlayan tepkilerdir. Öznel hisler ise, bireyin kendi duygusal deneyim sürecinde oluşturduğu ve bireyden bireye, bakış açısından bakış açısına göre değişen ruh haliyle

ilişkilendirilmektedir. Duyguyu ifade etmek ise bireyin duyguyu belli etme aşamasında yaşadığı fiziksel değişimlere odaklanmaktadır. Davranış kategorisinde ise bireylerin duygularını fiziksel, zihinsel ya da duygusal olarak göstermesi irdelenmektedir (Scherer & Fontaine, 2013).

Duygu düzenleme kavramı literatürde farklı şekillerde ele alınmıştır. Bunlar;

- bireylerin olaylar ve durumlar karşısında gösterdiği tepkilere ve davranışlara karar verirken kullandıkları stratejiler (Gronick vd. 1998),
- duygularını değerlendirip uygulama ve baskılayarak geçiştirme olarak ikiye ayrılan süreç (Gross, 2001),
- bireylerin kendini tanımaları, pozitif ve negatif yönlerini öğrenmeleri, davranışlarını ve yaşamlarını belirli bir strateji ile sürdürmek için kontrol etmeleri gibi aşamalardan oluşan kavram (Grantz & Roemer, 2004),
- bireylerin amaçlarına ulaşması, olumlu ilişkiler geliştirmesi, aksiyon alma zamanlarını belirlemesi, sosyal çevresinin farkına varması, kendi özvarlığını yaratması gibi aşamalara sahip süreç (Thompson, 1994) olarak özetlenebilir.

Duygu düzenleme genel olarak çevre ile başlamaktadır. Uyarıcılar tarafından uyarılan bireylerin algıladıkları an devreye giren duyguların bireyde yarattığı etkiler insanların duygu durumlarını düzenlemesine gereksinim duymasını sağlamaktadır. Bireylerin yeni durumlar karşısında edindiği deneyimler bireyde yeni yolların açılmasına, yeni öğrenme şekillerinin anlaşılmasına neden olur. Özellikle çocukların diğer bireylerle bağ kurmasını sağlayan duygular, bireyin gelişimini doğrudan etkilemektedir. (Schore, 2015). Bireylerin okul öncesi dönemlerine denk gelen çocukluk çağlarında genel olarak duygusal ve sosyal açılarından desteklenmesi gerekmektedir. Bu aşamada duygu düzenleme becerisine sahip bireylerin, duygularını tanımlaması, düzenlemesi ve ilişkilerini duygularına göre yönetmesi gibi aşamalarda başarılı olduğu görülmektedir. Bireylerin duygu düzenlemesi becerisi arttıkça çevresi ve kendisi ile olan iletişimi sorunsuz bir şekilde gerçekleşmektedir (Benson & Haith, 2009).

Duygu düzenleme durumunda yaşanan gelişimlerin başlaması çevre yoluyla meydana gelmektedir. Bireyin dışsal uyaranlara verdiği tepkiler, uyarıcıların birey üzerinde yarattığı algılar, algıların bireyde yarattığı değişimler duygu düzenleme konusunun kapsamına giren konular olarak özetlenebilir (Dickstein & Leinbenluft, 2006). Bireylerin sahip oldukları bilgileri değerlendirmesi daha önceden edindiği yargılar, kalıplar üzerinden yapılmaktadır. Bu kalıplar ve yargılar bireyden bireye, durumdan duruma, ortamdan ortama değişen, farklılaşan bir yapıya sahiptir. Bu yapılar ise bireyin davranışlarına yansımaktadır (Dickstein & Leinbenluft, 2006).

Duygu düzenleme becerisi duygusal yeterliliğin en önemli ögesidir. Erken yaşlardan itibaren duygu düzenlemenin edinimi ve kullanımı fiziksel sağlıktan sosyal ilişkilere dek yaşamın birçok alanında çocukların hayatlarını etkilemektedir ve duygu düzenleme diğer gelişimsel becerilerle etkileşim halindedir. İyilik halinin sürdürülebilmesi için uygun duygu düzenleme stratejilerinin kullanılarak rahatsızlık veren hislerden uzaklaşılması ve olumlu duyguları artırılması gerekmektedir. Bu sebeple yaşama ayak uydurmada duyguları tanıma ve organize etmenin kazanımı en az temel gelişimsel

becerilerin kazanımı kadar önem taşımaktadır (Curby vd., 2015; Gross, 2002; Gross & Thompson, 2007; Thompson, 1994).

Duygu düzenleme becerisi yüksek olan çocukların duygularının farkında oldukları ve çeşitli başa çıkma stratejileri kullanarak duygularını uygun şekilde ortaya koydukları belirtilmektedir (Hyson, 2004). Duygularını düzenlemede zorluk yaşayan çocuklar ise daha sık davranış problemleri ve kaygı durumları yaşayabilmekte ve bu durum çocukların sosyal yetkinliklerine yansiyabilmektedir (Eisenberg vd., 1996; Macklem, 2008). Duygu düzenlemeyle ilgili çocuklarla yapılan çalışmalar incelendiğinde; duygu düzenlemede başarılı olan çocukların daha yaratıcı oldukları ve daha fazla hayali oyun oynadıkları (Hoffmann & Russ, 2012), sosyo-duygusal anlamda çevreleri ile kurdukları ilişkilerde daha empatik, sosyal yaşantı kurallarına daha uyumlu oldukları ve akran kabulü, arkadaşlık kalitesi gibi sosyal becerilerde daha yetkin oldukları (Blair vd., 2015; Eisenberg vd., 2007) ve saldırganlık eğilimlerinin daha az olduğu (Ramsden & Hubbard, 2002; Romanchych, 2014) belirlenmiştir. Ayrıca duygu düzenlemenin başlı başına erken okuryazarlık becerileri, matematik gibi akademik başarıya katkı sağlamasının yanı sıra öğretmen- öğrenci ilişkisini de destekleyerek akademik başarıya olumlu etkisi olduğu belirtilmektedir (Graziano vd., 2007).

B. SOSYAL UYUM BECERİSİ

Uyum kelimesi kavram olarak bireylerin içinde bulunduğu duruma, çevreye ve kendi kişiliğine dair denge sistemini dengeli olarak yürütebilmesi anlamı taşımaktadır. Bu kavram gereği, bireyler farklı uyum süreçlerine sahiptirler. Bulunduğu duruma, ortama ya da çevreye uyum sağlayamayan bireylerin, kendi davranışlarında da problemler ortaya çıkmaktadır. Uyum problemi gözlemlenen bu bireyler, kendi isteklerine, düşüncelerine ve duygularına önem vermesi halinde dışlanmalara maruz kalmaktadır. Çevresiyle uyumlu bir ilişki içerisinde olmayan bireyler, ilk aşamada kendi duygu ve düşünceleri tanımlama aşamasını başarıyla tamamlamalıdır. Daha sonraki dönemde çevresiyle uyumlu bir ilişki kurması mümkün olmaktadır (Sadı, 2018).

Sosyal beceriler insanın doğumdan itibaren elde ettiği (yürümek, konuşmak vb.) becerilerdir. Bu beceriler ilk olarak ailede, daha doğru bir söylemle annesi ile kurduğu ilişkiyle oluşmaya başlamaktadır. Bireylerin annesiyle kurduğu bağların ardından geçirdiği süre, etkileşimler ile pekiştiren sosyal beceriler zamanla sosyal çevre, akranlar gibi çevrelerden etkilenecek gelişmektedir (Jones vd. 2015).

Aileden başlayan sosyal uyum becerileri, ilk olarak anne babayı taklit etmekle başlamaktadır. Aile üyelerinin bebek ile kurduğu iletişim, bireyin davranışını, çevreye karşı tutumunu ve sosyal çevre ile uyum sağlamasına yarayan becerilerin gelişmesini etkilemektedir. Ailenin ardından bireylerin okul öncesi, okul dönemi kurduğu arkadaşlık ilişkileri, okuldaki öğretmenleri, akran grupları gibi ortamlar bireyin ilişki kurma, sürdürme, akran gruplarına dahil olma, onlarla iş birliği içerisinde olma gibi becerilerini etkilemektedir (Işık, 2007; Gürkan, 1979).

Çevreleriyle ilişki halinde büyüyen ve gelişen bir varlık olan insan, hem kendi bedeni, duygusu, düşüncesi ile hem de çevresiyle sürekli karşılıklı etkileşim halinde olan ve bütün içinde yer alan başka bir bütündür. Bu çok yönlü bütünlük içindeki ilişkiler bilindiği gibi karşılıklıdır. Başka deyişle, bağımsız bir sistem olan her birey aktiftir ve içinde yer aldığı bütünlüğü şekillendirirken aynı zamanda oradan

gelen uyananlarla kendini yeniden yapılandırır. Bu yeni yapısıyla tekrar çevreyi etkilerken değişmiş çevreden gelen geri-bildirimlerle kendini yeniden düzenler (Sezgin, 2011). Bu ilişki döngüsünün yaşamdaki ilk adımı olan bebeklikten başlayarak tüm yaşam boyunca hem bireyin kendi gereksinimlerine hem de çevrenin bireyden olan beklentilerine uygun bir biçimde gelişmesi beklendi, ideal bir konumdur (Sezgin, 2011).

Özellikle kişinin olumlu ya da olumsuz duygularını uygun bir çerçevede ifade ederek aktarabilmesi, onun kişisel gereksinim ve haklarını savunabilmesi, gerektiğinde diğerlerinden yardım talebinde bulunabilmesi, gerçekleştiremeyeceği talepleri geri çevirebilmesi gibi konularda çok önemlidir (Sorias, 1986). Ancak, birçok çocuğun, özellikle de farklı yetersizlikleri olan çocukların, erken çocukluk ve temel eğitim dönemi boyunca sosyal beceri ve sosyal becerilerini uygulama konusunda zorlandığı bilinmektedir (Raina vd., 2005). Yayınlarla bakıldığında özellikle gelişimin ilk aşamaları süresince yeterince uyumlu davranış sergileme konusunda güçlüğü olan bireylerin okul başarısı, sosyal yeterlilik ve akran ilişkilerinde risk grubu içinde olduklarından bahsedilmektedir (Roff vd., 1972, Akt. Akçamete ve Avcioğlu, 2005; Parker & Asher, 1987; La Greca & Mesibov (1979) bu tür sosyal uyum ve beceri güçlüğü olan çocukların sosyal beceri yetersizliklerine yapılacak erken müdahaleler ile onların sosyal uyum ve beceri gelişimlerinde yaşadıkları sorunların sağaltımına başlanmasının önemli olduğunu belirtmektedirler.

Sosyal uyum becerileri birtakım faktörler tarafından etkilenmektedir. Bu faktörler ortaya çıkış sırasıyla; aile, arkadaş ortamı, genetik/kalıtım, okul hayatı, iletişim ve kitle iletişimi olarak sıralanabilir.

Aile: Bireyin hayata ilk adapte olduğu yer aile ortamıdır. Bireyin anne ve babasının gösterdiği tutum ve davranışlar bireyi birçok yönden etkilemektedir (Akdeniz, 2023).

Ebeveynlerin çocuklarına yaklaşımının hatalı olması onların gelişimini olumsuz etkileyeceği gibi, bireylerin çekingen, asosyal ya da aşırı hırslı olması gibi durumlara neden olmaktadır. Çocukların aile ortamında yaşadığı sorunlar tüm hayatını etkilemektedir. Yavuzer (2017) ve Bakırcıoğlu'na (2007) göre ebeveynlerin çocuklara davranışlarında hoşgörülü olması ölçülü olmalıdır. Fazla hoşgörülü büyüyen çocuklar bencilliğe yönelir. Yaşadığı süreç boyunca sürekli el üstünde tutulmak, ilgi görmek ister. Bunun tam tersinde ise çocuklar özgüvenden yoksun bir kişiliğe bürünür. Ailelerin çocuklara yaklaşımı onların tüm hayatı boyunca kuracağı sosyalliklerin durumunu belirlemektedir.

Arkadaş Ortamı: Bireylerin aileden sonra bir arada bulunduğu ilk ortam arkadaş ortamıdır. Arkadaşlık ilişkileri bireylerin ailesinden kopmaya başladığı, bir birey olarak yer aldığı ortamlardır. Bu aşamayla birlikte çocuklar kurdukları ilişkilere, sosyal uyumluluk seviyelerine göre gelişim göstermektedir. Arkadaşları ile kaliteli bir sosyal bağlantı kuran bireyler kendilerini daha kolay ifade edebilmekte, kendi kimliklerine daha kolay bir şekilde ulaşabilmektedir (Aytaç ve Tan, 2019).

Genetik/Kalıtım: Bireylerin sosyal hayatını etkileyen bir diğer etmen de genetik miras yoluyla aktarılmaktadır. Bireylerin; zekası, anlama kabiliyeti, arkadaşlıklara uyum sağlamaları, iletişim kurma aşamaları, gelişim gösterme gibi yönlerden gösterdiği çabalar aile ve arkadaş çevresinden ziyade doğuştan sahip olduğu bir takım kalıtım özelliklerine bağlıdır (Engin vd. 2008).

Okul Hayatı: Bireylerin arkadaş ortamında sosyalleşmeye başlamasının bir sonraki aşaması yine arkadaş ortamı ile sosyalleşebileceği okul hayatı aşamasında devam etmektedir. Bu aşamada bireylerin karşı karşıya geldiği bir de otorite ortaya çıkmaktadır. Bireylerin toplumun işleyişinde yer alan kuralları öğrenmek, bu kurallara ve topluma uyum sağlamak ve bu uyum sayesinde kabul görmek gibi aşamaları okul, yönetim ve öğretmenler aracılığıyla öğrenmektedir (Yavuzer, 2017).

İletişim ve Kitle İletişimi: İletişim, bireylerin kendini ifade etmesi, duygu ve düşüncelerini karşı tarafa aktarması olarak tanımlanmaktadır. Bu tanım çerçevesinde düşünüldüğünde bir bireyin iletişim kurması ilk olarak ailesiyle kurduğu iletişim ile başlamaktadır. Bireyin ailesi ile kurduğu iletişim ne kadar sağlıklı ise diğer iletişim aşamaları da o kadar başarılı olacaktır. Bireyin kendini net bir şekilde ifade edebilmesi, kendine güvenerek adım atması, sağlıklı bir iletişim hayatına sahip olabilmesi, topluma ayak uydurması ailesiyle kurduğu iletişime göre şekillenmektedir (Güneri vd. 2018).

Bireylerin aileleri ile kurduğu iletişim ile başlayan sosyal yaşamları daha sonra arkadaşları, okuldaki öğretmenleri, sosyal çevresi gibi diğer aşamalara doğru genişlemektedir. Bireylerin kurduğu bu ilişki ağları, kişiyi duygusal, bilişsel ve sosyal açıdan etkilemekte ve gelişimine destek sağlamaktadır. Bireylerde görülen ilişki biçimleri ne kadar kuvvetli bir ağa sahipse kişinin sorun çözme, karşı karşıya kalınan problemin üstesinden gelme olasılığı o kadar yüksektir (Hezer, 2018).

C. ANNELERİN BEKÇİLİK DAVRANIŞI

Bütün bir aile sistemini oluşturan kişilerin ve alt sistemlerin, karşılıklı olarak birbirine bağlı olduğu ve bir diğerinden etkilendiği bilinmektedir (Kulik & Tsoref, 2010). Aile sistemi içerisinde, ebeveynlerin çocuklarının yaşamına dahil oluşları, etkileşimleri ve kendi değerlendirmeleri üzerinde diğer aile üyelerinin önemli rolleri olduğu dikkat çekmektedir (Parke vd., 2004).

Anne bekçiliği kavramı ilk olarak 2018 yılında Austin ve Rappaport tarafından Kurt Levin'in 1943 yılındaki çalışmasında kullanıldığını açıklamasıyla ortaya çıkmıştır. Bekçilik kavramı aile bireylerinin bir iş bölümüne sahip olduğu, sorumlulukları paylaşma adına ortaya çıkan sürecin önemli bir parçası olarak tanımlanmaktadır (Austin, 2011). Ebeveynlerin sergilediği bekçilik davranışı, bir ebeveynin tutum ve eyleminin, diğer ebeveyn ile çocuk arasındaki ilişkinin kalitesine ve bu ebeveynin çocuğun yaşamına dahil oluşuna, yani katılımına, nasıl yansıdığını belirtmektedir (Austin vd., 2013). Buna göre anne bekçiliği, aileyle ilgili hislerin eşler arasındaki paylaşımı konusunda, annelerin davranışı üzerinde etki sahibi olan, annelik ve babalık hakkındaki düşünce dizisi şeklinde tanımlanabilir. Ayrıca; annelerin hem katı standartlar koyduğu hem de kendisinin değerli bir annelik kimliğine sahip olduğunu kendine ve diğerlerine doğrulamak için kadınlara ait olduğunu düşündüğü sorumluluklarını devam ettirme isteği olarak açıklanabilir (Allen ve Hawkins, 1999). Anne bekçiliği ayrıca, annelerin aile içerisinde güçlerini sergilemek amacıyla kullandıkları bir kontrol aracı olarak görülmekte; yanı sıra ebeveynlerden biri evden uzaktayken diğer ebeveynin, ebeveynlik faaliyetlerini idare etme şekline dönüşebilen bir davranış şekli olmaktadır (Hauser, 2012).

Allen ve Hawkins'in (1999) çalışmasına göre anne bekçiliği kavramı; Standartlar – sorumluluklar, Annelik Rol Onayı, Aile Roller olmak üzere 3 boyut üzerinden incelenmiştir. Bu üç boyut ise şu şekilde özetlenebilir;

- Standartlar – sorumluluklar: Annelerin ev işlerinde ve çocuk bakımı açısından üstlenmek durumunda kaldığı sorumluluklar ve bunların yanı sıra annelik becerileri bakımından sorumlu olduğu işleri tanımlamaktadır. Bu aşamada yer alan görevler, anne tarafından bir sorumluluk olarak ele alınmakta ve bu sorumlulukları eşiyile paylaşmaktan ya da sorumluluktan vazgeçme gibi seçimlerden uzak durması konuları yer almaktadır. Bu aşamada anneler genel olarak babalardan birtakım işler istemektedir. Fakat anneler bunları beğenmeyerek, yeniden yaparak ya da hareket alanlarını kısıtlayarak çocuk üzerinde en büyük söz hakkı sahibi olmaya meyillidirler (Coltrane, 1996).
- Annelik Rol Onayı: Bu başlık annelerin genel olarak ev işleri ve çocuk bakımı gibi işleri üstlenmesi ve bu bakımdan çevre tarafından onay alması anlamı taşımaktadır. Annelik onayı almak, anneler için dışsal bir onay alması ve özsaygının yükselmesi anlamı taşımaktadır (Hawkins & Roberts, 1992). Annelik onayı almak isteyen kadınlar, genel olarak babaları birer tehdit olarak algıladığı için onların katılımına engel olmaya çalışma, kısıtlama gibi yollara başvurabilirler (De Luccie, 1995).
- Aile Roller: Anne ve babanın çocuk bakımı ve ev işleri bakımından birtakım rollere sahip olduğu ve bunun cinsiyet rolü ile benzerlikler gösterdiğini ifade eden tanımdır. Bu tanıma göre ailede bireyler arasında net bir şekilde iş bölümü yapılmaktadır. Kadınlar genel olarak ev işleri ve çocuk bakımı gibi görevlerin kadına ait olduğunun düşünmektedir. Bu yüzden de ilişki içerisinde babayı bir tehdit olarak görmekte, onları bu alanda yönetmeyi tercih etmektedir (Greenstein, 1996).

Literatürde yer alan anne bekçiliğini etkileyen faktörler şu şekilde sıralanmıştır; annelik rolünün kaybedilmesinin önüne geçme isteği, kadınların çocuklarla ilgilenmesinin daha doğru olacağına olan inanış, anneliğin çocuk ve evle ilgilenmeyle birlikte doyuma ulaşıyor olması, annelerin, babalardan daha yetkin, daha üstün ebeveyn rolü kabul edilmesi, çocuklar üzerinde kurulan koruyucu tutumlar, babaların sorumsuz ve ilgisiz kalması durumunda yeterli olmaması, toplum tarafından belirlenen inançların dışına çıkılmak istenmemesi, babanın çocuğa karşı daha ihmalkar ya da istismara yönelik hareketlerde bulunacağı korkusu, babanın alkol ya da zararlı madde kullanıyor olması, babanın fiziksel ya da psikolojik olarak sorunlarının olması (Dönmez, 2019).

D. YÖNTEM

Araştırmanın verileri, ilkökul düzeyinde çocuğu olan evli anneler üzerinden ölçek yöntemiyle toplanmıştır. İlgili alan yazın dikkatli şekilde taranarak araştırmanın amacına uygun nicel araştırma yöntemlerinden anket formu yöntemine başvurulmuştur. Anket formu hazırlanırken uzman görüşü de alınmıştır. Anket formlarının çevrim içi olarak dağıtılması ve toplanması planlanmıştır. Anket formları literatürde yer alan ölçekler üzerinden tasarlanmıştır. Dört bölümden oluşan anket formları şu şekildedir: Kişisel Bilgi Formu, Annelik Bekçiliği Ölçeği, 6-12 Yaş Türk Çocukları İçin Sosyal Uyum ve Beceri Ölçeği ve Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği.

Araştırmanın verileri 2023 yılı Eylül ve Ekim ayları içerisinde toplanmıştır. Anket formları Google Forms ve WhatsApp grupları kullanılarak çevrimiçi olarak dağıtılmış ve aynı şekilde veriler toplanmıştır. Anket formları dağıtılırken araştırmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilmiştir.

Araştırmaya katılmanın gönüllülük esasına dayandığı vurgulanmış ve yalnızca gönüllü olanlardan veriler toplanmıştır.

Araştırmanın anket formları aracılığıyla toplanan verileri IBM SPSS 25.0 programı üzerinde analiz edilmiştir. Frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma gibi betimsel istatistikler katılımcılara ait demografik bulguları ve ölçekleri tanımlayıcı bulguları sunmak için kullanılmıştır. Ölçeklerin güvenilirliği iç tutarlılık katsayıları (Cronbach's Alpha) hesaplanarak analiz edilmiştir. Çarpıklık ve basıklık değerleri kullanılarak ölçeklere ait verilerin dağılımlarının normalliği analiz edilmiştir. Bağımsız örneklem t testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi gruplar arası farklılıkları analiz etmek için kullanılmıştır. Post Hoc analizleri için Bonferroni testi kullanılmıştır. Araştırmanın değişkenleri arasındaki ilişkileri analiz etmek için Pearson momentler çarpımı korelasyon testi kullanılmıştır. İstatistiki anlamlılık %95 güven aralığında hesaplanmıştır.

1. Araştırmanın Ölçekleri

Araştırmada kullanılan form ve ölçekler; Kişisel Bilgi Formu, Annelik Bekçiliği Ölçeği, 6-12 Yaş Türk Çocukları İçin Sosyal Uyum ve Beceri Ölçeği ve Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği şeklindedir.

Kişisel Bilgi Formu: Kişisel bilgi formu uzman desteğinde araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Kişisel bilgi formunda yer alan sorularla katılımcıların yaşları, eğitim düzeyleri, çalışma durumu, eş çalışma durumu, aile gelir düzeyleri, çocuk sayıları, çocukların cinsiyetleri ve evlilikte geçen süre bilgileri hedeflenmiştir.

Annelik Bekçiliği Ölçeği: Ölçek Fagan ve Barnett (2003) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek ile çocuklarının babalarına erişimini kısıtlayan anneleri değerlendirebilmek amaçlanmaktadır. Ölçek %'li Likert tipinde toplam 9 maddeden ve tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Karabulut ve Şendil (2017) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin orijinalinde örneklem grubu annelerden oluşmaktadır. Ancak babaların maruz kaldığı annelik bekçiliği davranışını kendi gözlerinden değerlendirmelerine ihtiyaç duyulduğundan, Türkçeye uyarlanan bu ölçeğin maddeleri babaların kendilerinin cevaplandırabileceği şekilde düzenlenmiştir. Böylece maddeler, babaların çocuk bakım görevlerini yerine getirebilmeleri konusunda, eşlerinin kendilerine ne kadar müsaade ettiğini temsil eder hale gelmiştir. Ölçekte 1 "hiç katılmıyorum" ve 5 ise "Tamamen katılıyorum" şeklinde puanlanmaktadır. Ölçekten alınan yüksek puanlar daha fazla annelik bekçiliği davranışına maruz kalındığını göstermektedir. Ölçeğin orijinalinin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,93 olarak, Türkçeye uyarlama çalışmasındaki güvenilirlik katsayısı 0,83 olarak ölçülmüştür.

6-12 Yaş Türk Çocukları İçin Sosyal Uyum ve Beceri Ölçeği: Sezgin ve Akman (2014) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek ile 6-12 yaş aralığındaki çocukların sosyal uyumlarının ve becerilerinin ölçülmesi için aileler üzerinden elde edilen verilerden çıkarımlar yapılması hedeflenmektedir. Ölçek 3'lü likert tipinde 59 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte 1 "hiç uygun değil", 2 "biraz uygun" ve 3 "çok uygun" şeklinde puanlanmaktadır. Ölçek 7 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar dürtüsellik, engellenme eşiği, dikkat ve hareketlilik, sosyal ilişkiler, duygu durumu, onay ihtiyacı ve içe dönüklük alt boyutlarıdır. Ölçeğin tamamının Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,94 olarak ölçülmüştür. Alt

boyutları için ise güvenilirlik katsayısı yukarıdaki sıra ile 0,83, 0,62, 0,74, 0,84, 0,68, 0,78 ve 0,67 olarak ölçülmüştür.

Çocuklar için tasarlanan ve çocukların duygu düzenleme becerilerine dair ebeveyn görüşlerine yer veren Duygu Düzenleme Ölçeği-Yetişkin Formu: Ölçek Rydell, Berlin ve Bohlin (2003) tarafından çocukların duygu yoğunluğu ve duygu düzenleme becerilerini belirlemek üzere geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanması Tatlı-Harmanlı ve Güngör-Aytar (2023) tarafından yapılmıştır. Ölçek 5'li likert tipinde 40 maddeden oluşmaktadır. Ölçekte 1 "hiç uygun değil" ve 5 ise "Kesinlikle çok uygun" şeklinde puanlanmaktadır. Ölçek 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar öfke, korku, coşku-heyecan ve üzüntü alt boyutlarıdır. Her alt boyutta yer alan 10 maddeden 4'ü duygu yoğunluğunu, 6'sı ise duygu düzenlemeyi ölçmeye yöneliktir. Her boyutta maddeler içerisinde yer alan "Kendisini sakinleştirmekte zorluk çeker" ifadesi tersten puanlanmaktadır. Ölçekten elde edilen yüksek puanlar yüksek duygu yoğunluğu ve yüksek duygu düzenleme becerisine işaret etmektedir.

2. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini İstanbul ilinde yaşayan evli ve en az 1 (bir) çocuğu olan orta ve üst sosyo-ekonomik sınıftan kadınlar oluşturmuştur. Araştırma örneklemini bu evren içerisinde kolayda örnekleme yöntemi ile seçilen 210 anne oluşturmaktadır.

E. BULGULAR

Bu araştırmanın amacı ilköğretim düzeyinde çocuğu olan evli annelerin bekçilik davranışı ile çocuklarında duygu düzenleme becerileri ve sosyal uyum becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmada ayrıca annelerin bekçilik davranışının, çocukların duygu düzenleme becerilerinin ve çocukların sosyal uyum becerilerinin demografik değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığı da araştırılacaktır.

Tablo 1. Tanımlayıcı İstatistikler

		n	%
Yaş	18-25	26	12,38
	25-35	93	44,28
	35 ve üzeri	91	43,33
Eğitim Durumu	Lise mezunu	21	10,00
	Ön lisans mezunu	46	21,90
	Lisans mezunu	94	44,76
	Lisansüstü	49	23,33
Çocuk Sayısı	Yok	7	3,33
	Bir	102	48,57
	Birden Fazla	101	48,09
Psikiyatrik Kronik Hastalık	Bilmiyorum	30	14,56
	Var	33	16,02
	Yok	143	69,42
Aylık Gelir Düzeyi	17.000 – 30.000	94	45,63
	30.001 – 50.000	63	30,58
	50.001 ve üzeri	49	23,79

Tablo 1’de çalışmaya dahil olan kişilere ait özelliklerin dağılımı verilmiştir. Sonuçlar incelendiğinde;

- yaş dağılımlarında %12,4’ünün (26 kişi) 18-25 yaş grubu arasında, %44,3’ünün (93 kişi) 25-35 yaş grubu arasında ve kalan %43,3’ünün ise (91 kişi) 35 ve üzeri yaş grubunda yer aldığı söylenebilir.
- çalışmaya katılan kişilerin %10’unun (21 kişi) lise mezunu, %21,9’unun (46 kişi) ön lisans mezunu, %44,8’inin (94 kişi) lisans mezunu ve %23,3’ünün (49 kişi) lisansüstü mezunu olduğu söylenebilir.
- çocuk sayısı incelendiğinde katılımcıların %3,3’ünün (7 kişi) çocuğu olmadığı, %48,6’sının (102 kişi) bir çocuğa sahip olduğu ve %48,1’inin (101 kişi) birden fazla çocuğa sahip olduğu görülmüştür. Çalışmaya çocuğu olmayan anneler dahil edilmemiştir.
- psikiyatrik – kronik hastalık olma durumu incelendiğinde %14,6’sının (30 kişi) herhangi bir hastalığa sahip olup-olmadığını bilmediği, %16’sının (33 kişi) hastalığa sahip olduğu, %69,4’ünün (143 kişi) hastalığa sahip olmadığı görülmüştür.
- aylık gelir düzeyi incelendiğinde katılımcıların %45,6’sının (94 kişi) 17 ile 30 bin arasında gelire sahip olduğu, %30,6’sının (63 kişi) 30 ile 50 bin arasında gelire sahip olduğu ve %23,3’ünün (49 kişi) ise 50 bin ve üzeri gelire sahip olduğu söylenebilir.

Tablo 2. Araştırma Dahil Edilen Ölçeklerin ve Alt Boyutların Puan Dağılımları

		Ortalama	Standart sapma	En küçük değer	En büyük değer
Anne Bekçiliği Ölçeği		137,60	10,95	106	165
Sosyal Uyum Ölçeği	Dürtüsellik	18,23	3,63	14	29
	Engellenme	10,68	2,51	8	19
	Dikkat ve Hareketlilik	13,69	2,83	10	23
	Sosyal İlişki	13,58	2,87	10	27
	Duygu Durum	9,13	2,09	7	17
	Onay İhtiyacı	6,78	1,73	5	14
	İçedönüklük	6,48	1,57	5	13
Toplam Puan		78,56	13,42	59	125
Duygu Düzenleme Ölçeği	Öfke	23,64	6,07	10	43
	Korku	24,42	5,41	10	39
	Coşku, Heyecan	26,22	5,68	12	45
	Üzüntü	25,22	4,60	10	40

Tablo 2’de çalışmaya dahil edilen katılımcıların Anne Bekçiliği Ölçeği, Sosyal Uyum Ölçeği ve 7 alt boyutu (dürtüsellik, engellenme, dikkat ve hareketlilik, sosyal ilişki, duygu durum, onay ihtiyacı, içedönüklük), Duygu Düzenleme ve 4 alt boyutu (Öfke, Korku, Coşku ve Heyecan, Üzüntü) ile ilgili istatistikler verilmiştir.

Verilerin normallik sonuçları basıklık ve çarpıklık değerlerine bakılarak incelendiğinde değerlerin +3 ile -3 arasında olduğu, bu nedenle verilerin normallik varsayımı sağladığını söylemek mümkündür (Özdamar, 2012). Bu nedenle verilere parametrik istatistiksel yöntemler ile devam edilmiştir.

Tablo 3. Demografik Gruplar Arasındaki Farklılıklar Nedenleri.

Gruplar Arası Farklılık Nedenleri			
Yaş grubuna göre farklılıklar	F Testi	p değeri	Post-hoc sonuçları
Anne Bekçiliği Ölçeği	9,2555	0,000	35 yaş ve üzeri grubunun diğer gruplardan düşük değer alması
Duygu Düzenleme Öfke	5,119	0,007	35 yaş ve üzeri grubunun 25-35 yaş grubundan yüksek değer alması
Eğitim gruplarına göre farklılıklar			
Sosyal Uyum – Sosyal İlişki	2,809	0,041	Lisans üstü mezunu grubu ortalamasının lisans mezunundan yüksek değer alması
Psikiyatrik Kronik Hastalık grupları arası farklılıklar			
Sosyal Uyum – duygu durum	3,729	0,026	Bilmiyorum grubunun yok grubundan yüksek değer alması
Aylık Gelir Düzeyi grupları arası farklılıklar			
Anne Bekçiliği Ölçeği	8,668	0,000	50.000 ve üzeri kazananların diğer gruplardan daha düşük değer alması
Sosyal Uyum – Dürtüsellik	3,432	0,034	50.000 ve üzeri grubun 17-30.000 grubundan düşük değer alması
Duygu Düzenleme – Öfke	4,462	0,013	50.000 ve üzeri grubun 17-30.000 grubundan düşük değer alması
Duygu Düzenleme – Korku	4,018	0,019	50.000 ve üzeri grubun 17-30.000 grubundan düşük değer alması
Diğer ölçekler ve alt faktörleri bakımından gruplar arasında farklılık görülmemiştir (tüm p değerleri>0,05).			

Gruplar arasındaki ilişkiler Post Hoc testleri ile incelenmiş ve analiz sonuçları Tablo 3'te verilmiştir. Analiz sonuçlarına göre farklılıkların hangi gruplar arasında görüldüğü Bonferroni testi ile incelenmiştir. Bu sonuçlara göre;

- Yaş grupları arasındaki farklılıklar incelendiğinde farklılıkların Anne Bekçiliği Ölçeği bakımından 35 yaş ve üzeri grubun diğer iki yaş grubundan düşük değer aldığı, Duygu Düzenleme Ölçeğinin Öfke alt boyutu bakımından 35 yaş ve üzeri grubunun 25-35 yaş grubundan yüksek değer almasından kaynaklandığı,
- Eğitim gruplarına göre farklılıklar incelendiğinde tek farklılığın Sosyal Uyum Ölçeğinin Sosyal İlişki alt ölçeğinde Lisans üstü mezunu grubu ortalamasının lisans mezunundan yüksek değer almasından kaynaklandığı,

- Psikiyatrik Kronik hastalık grupları arasındaki farklılıklar incelendiğinde tek farklılığın Sosyal Uyum Ölçeğinin Duygu Durum alt ölçeğinde Bilmiyorum grubunun Yok grubundan yüksek değer almasından kaynaklandığı,
- Aylık Gelir Düzeyi grupları arasında farklılıklar incelendiğinde Anne Bekçiliği Ölçeği bakımından 50.000 ve üzeri kazananların diğer gruplardan daha düşük değer almasından, ayrıca Sosyal Uyum Ölçeğinin Dürtüsellik alt boyutundan ve Duygu Düzenleme Ölçeğinin Korku ve Öfke boyutunda 50.000 ve üzeri gelire sahiplerin 17.000-30.000 grubundan düşük değerler almasından kaynaklandığı söylenebilir.

Tablo 4. Korelasyon Değerleri

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	1	.228				.179						-.27	-.17
2		1	.521	.574	.566	.493	.371	.497	.793	.399	.328		.240
3			1	.518	.569	.555	.493	.495	.767	.233	.214		.200
4				1	.621	.577	.529	.610	.826	.208	.171		.386
5					1	.472	.572	.544	.815	.324	.279	.227	.386
6						1	.490	.571	.745	.200	.155		.221
7							1	.555	.697	.241	.230		.330
8								1	.749	.325	.264		.367
9									1	.365	.309		.357
10										1	.711	.409	.572
11											1	.429	.572
12												1	.691
13													1
1. ABÖ: Anne Bekçiliği Ölçeği								2. SUÖ Dürtüsellik					
3. SUÖ Engellenme								4. SUÖ Dikkat ve Hareketlilik					
5. SUÖ Sosyal İlişki								6. SUÖ Duygudurum					
7. SUÖ Onay İhtiyacı								8. SUÖ İçedönüklük					
9. SUÖ toplam								10. DDÖ öfke					
11. DDÖ korku								12. DDÖ coşku heyecan					
13. DDÖ üzüntü													

Tablo 4'te ölçekler ve alt faktörleri arasındaki ilişki Pearson korelasyon analizi ile incelenmiştir. Korelasyon değerlerinin 0,826 ile -0,270 arasında değiştiği görülmektedir. Tabloda sadece istatistiksel olarak anlamlı olan değerlere yer verilmiştir (p değerleri < 0,05). Korelasyon değerleri incelendiğinde;

- ABÖ ile SUÖ ve DDÖ ve bu ölçeklerin alt boyutları arasında -0,270 ile 0,228 arasında değişen düşük düzeyde ilişki olduğu,
- SUÖ ile alt boyutları arasında 0,371 ile 0,826 arasında değişen orta ve yüksek düzeyde ilişki olduğu, en yüksek ilişkinin Dikkat ve Hareketlilik ve İçedönüklük arasında görüldüğü, en düşük ilişkinin Dürtüsellik ile Onay İhtiyacı arasında görüldüğü,

- SUÖ ve DDÖ ve alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde DDÖ – Coşku ve Heyecan alt boyutu ile SUÖ ve alt faktörleri arasındaki korelasyon değerinin anlamsız olduğu, değişkenler arası ilişki bulunmadığı,
- SUÖ ve DDÖ'nün Coşku ve Heyecan alt boyutu haricindeki alt boyutları arasındaki korelasyon değerinin 0,155 ile 399 arasında değiştiği yani SUÖ ve alt faktörlerinin DDÖ'nün Öfke, Korku ve Üzüntü faktörleri ile arasında düşük düzeyde, pozitif yönlü ilişki bulunduğu,
- DDÖ'nün kendi içerisindeki alt boyutların ilişkisi incelendiğinde ise korelasyon değerinin 0,572 ile 0,711 arasında değiştiği, alt faktörler arasında pozitif yönlü orta düzeyde ilişki olduğu söylenebilir.

Tablo 5. Regresyon Analizi Sonuçları

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	B	T testi	P değeri	R kare	F test	P değeri
Anne Bekçiliği Ölçeği	Sabit	148,797	33,323	0,000	0,112	5,861	0,000
	Duygu Düzenleme – Öfke	0,269	1,497	0,136			
	Duygu Düzenleme – Korku	0,164	0,801	0,424			
	Duygu Düzenleme – Coşku	-0,560	-3,197	0,002			
	Duygu Düzenleme – Heyecan	-0,268	-1,083	0,280			
Anne Bekçiliği Ölçeği	Sabit	128,231	29,959	0,000	0,139	4,663	0,000
	Sosyal Uyum – Engellenme	-0,799	-1,568	0,119			
	Sosyal Uyum – Dikkat ve Hareketlilik	-0,984	-1,930	0,055			
	Sosyal Uyum – Sosyal İlişki	-2,459	-4,868	0,000			
	Sosyal Uyum - Duygudurum	-0,170	-0,297	0,767			
	Sosyal Uyum – Onay İhtiyacı	-0,788	-1,340	0,182			
	Sosyal Uyum – İçer Dönüklük	-1,219	-1,675	0,095			
Sosyal Uyum – Toplam	1,013	3,797	0,000				
Sosyal Uyum Ölçeği	Sabit	49,218	8,857	0,000	0,177	10,021	0,000
	Duygu Düzenleme – Öfke	0,519	3,232	0,021			
	Duygu Düzenleme – Korku	0,190	0,746	0,457			
	Duygu Düzenleme – Coşku	-0,437	-2,006	0,046			
	Duygu Düzenleme – Üzüntü	0,926	3,000	0,003			

Tablo 5'te yer alan sonuçlar incelendiğinde;

Anne Bekçiliği Ölçeği ile Duygu Düzenleme Becerileri Ölçeği alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiştir. Modelin p değeri incelendiğinde değer 0,05'ten küçük olduğu ($p=0,000$) yani modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir. Regresyon analizi sonuçları incelendiğinde Coşku – Heyecan alt boyutunun p değerini (0,002) 0,05'ten küçük olduğu, yani model için anlamlı bir değişken olduğu, diğer değişkenlerin p değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu, model için anlamlı olmadığı söylenebilir. R2 değerleri incelendiğinde 0,112 değerini aldığı, analize alınan değişkenler arasındaki yordamanın zayıf olduğu söylenebilir.

Modeldeki değişkenlerin etkisi incelendiğinde Öfke alt boyutunda bir birim artışın Anne Bekçiliği Ölçeğini 0,269 birim, Korku alt boyutundaki bir birim artışın Anne Bekçiliği Ölçeğini 0,164 birim artıracığı, Coşku- Heyecan alt boyutundaki bir birim artışın Anne Bekçiliği Ölçeğini 0,560 birim azaltacağı, Üzüntü alt boyutundaki bir birim artışın Anne Bekçiliği Ölçeğini 0,268 birim azaltacağını söylemek mümkündür.

Anne Bekçiliği Ölçeği ile Sosyal Uyum Becerileri Ölçeği ve alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiştir. Modelin p değeri incelendiğinde değer 0,05'ten küçük olduğu ($p=0,000$) yani modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir. Regresyon analizi sonuçları incelendiğinde Sosyal İlişki ve Toplam puanların p değerlerinin (0,000 ve 0,000) 0,05'ten küçük olduğu, yani model için anlamlı değişkenler olduğu, diğer değişkenlerin p değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu, model için anlamlı olmadığı söylenebilir. R2 değerleri incelendiğinde 0,139 değerini aldığı, analize alınan değişkenler arasındaki yordamanın zayıf olduğu söylenebilir.

Modeldeki değişkenlerin etkisi incelendiğinde Engellenme alt boyutunda bir birim artışın Anne Bekçiliği Ölçeğini 0,799 birim, Hareketlilik alt boyutundaki bir birim artışın Anne Bekçiliği Ölçeğini 0,984 birim, Sosyal İlişki alt boyutundaki bir birim artışın Anne Bekçiliği Ölçeğini 2,459 birim, Duygudurum alt boyutundaki bir birim artışın Anne Bekçiliği Ölçeğini 0,170 birim, Onay İhtiyacı alt boyutundaki bir birim artışın Anne Bekçiliği Ölçeğini 0,788 birim, İçe Dönüklük alt boyutundaki bir birim artışın Anne Bekçiliği Ölçeğini 1,219 birim azaltacağını söylemek mümkündür.

Sosyal Uyum Becerileri ile Duygu Düzenleme Becerileri Ölçeği alt boyutları arasındaki ilişki incelenmiştir. Modelin p değeri incelendiğinde değer 0,05'ten küçük olduğu ($p=0,000$) yani modelin istatistiksel olarak anlamlı olduğu söylenebilir. Regresyon analizi sonuçları incelendiğinde Coşku – Heyecan ve Üzüntü alt boyutlarını p değerlerini (0,046 ve 0,003) 0,05'ten küçük olduğu, yani model için anlamlı bir değişken olduğu, diğer değişkenlerin p değerlerinin 0,05'ten büyük olduğu, model için anlamlı olmadığı söylenebilir. R2 değerleri incelendiğinde 0,177 değerini aldığı, analize alınan değişkenler arasındaki yordamanın zayıf olduğu söylenebilir.

Modeldeki değişkenlerin etkisi incelendiğinde Öfke alt boyutunda bir birim artışın Sosyal Uyum Ölçeğini 0,519 birim, Korku alt boyutundaki bir birim artışın Sosyal Uyum Ölçeğini 0,190 birim, Üzüntü alt boyutundaki bir birim artışın Sosyal Uyum Ölçeğini 0,926 birim artıracığı, Coşku - Heyecan alt boyutundaki bir birim artışın Sosyal Uyum Ölçeğini 0,437 birim azaltacağı söylemek mümkündür.

Sonuç

Bu çalışma ilkokul düzeyinde çocuğu olan evli annelerin bekçilik davranışı ile çocuklarda duygu düzenleme becerileri ve sosyal uyum becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi konu edinilmiştir. Bu kapsamda toplamda 210 anne üzerinden Kişisel Bilgi Formu, Annelik Bekçiliği Ölçeği, 6-12 Yaş Türk Çocukları İçin Sosyal Uyum ve Beceri Ölçeği ve Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçekleri üzerinden veriler online olarak toplanmıştır.

Demografik değişkenler arasındaki ilişkiler ANOVA testi ile incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre yaş grupları, eğitim grupları, psikiyatri kronik hastalık grupları ve aylık gelir düzeyi grupları arasında farklılık olduğu görülmüştür (Tablo 3).

Ölçekler ve alt boyutları arasındaki ilişkiler korelasyon analizi ile incelenmiş ve analiz sonuçlarına göre 0,826 ile -0,270 arasında değişen değerlere ulaşılmıştır (Tablo 4). Ölçek ve alt boyutları arasındaki ilişkiler incelendiğinde ise Anne Bekçiliği Ölçeği ile Duygu Düzenleme Becerileri Ölçeği ve alt boyutları arasında, Anne Bekçiliği Ölçeği ve Sosyal Uyum Becerileri Ölçeği ve alt boyutları arasında, Sosyal Uyum Becerileri ve Duygu Düzenleme Becerileri alt boyutları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. R kare değerleri incelendiğinde ise üç ilişkinin de zayıf olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 5).

Literatürde benzer bir çalışmanın bulunmaması bu çalışmanın önemini artırmaktadır. Bu çalışma sonucunda çalışma için seçilen üç ölçeğin (Annelik Bekçiliği Ölçeği, 6-12 Yaş Türk Çocukları İçin Sosyal Uyum ve Beceri Ölçeği ve Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği) arasında bir ilişki olduğu fakat ilişkinin düşük seviyede kaldığı görülmüştür. Bu çalışma sonrası yapılacak araştırmalarda bu üç ölçeğin farklı bir bölgede yeniden uygulanması ya da daha geniş bir kitle üzerinden örneklem alınarak yenilenmesi ile çalışma sonucunda ulaşılan sonuçların teyit edilmesi önem arz edecektir. Bu alanda yapılan çalışmaların kısıtlı olması nedeniyle bireylerin duygu düzenleme ve sosyal beceriler gibi hayati önem taşıyan fonksiyonları etkileyen faktörlerin daha detaylı incelenmesi gerekmektedir. Ayrıca literatürde bu çalışmada kullanılan ölçekler dışındaki ölçekler kullanılarak çalışmanın tekrar edilmesi ve sonuçların kıyaslanması ile literatüre katkı sağlanması mümkündür. Ayrıca bu çalışmanın devamında Duygu Düzenleme ve Sosyal Uyum ve Beceri Ölçeklerini birleştirerek yeni bir ölçek geliştirilmesi planlanmıştır.

Etik Kurul İzni

Bu çalışma için etik kurul izni.

Katkı Oranı Beyanı

Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sağlamış olduklarını beyan eder.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makale yazarları aralarında herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

References

- Akçamete, G. & Avcıoğlu, H. (2005). Sosyal becerileri değerlendirme ölçeğinin (7-12 yaş) geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (2); 62-77.
- Akdeniz, M. (2023) Ahlak eğitiminde ailenin rolü. *BAİD* 18 (Aralık 2023), 209-226.
- Allen, S. M. & Hawkins, A. J. (1999). Maternal gatekeeping: mothers' beliefs and behaviors that inhibit greater father involvement in family work. *Journal of Marriage and the Family*, 61, 199-212.
- Austin, W. G. (2011). Parental gatekeeping in custody disputes: Mutual parental support in divorce. *American Journal of Family Law*, 25(4), 148-153. doi:10.1001/jama.2018.8431
- Austin, W. G., Fieldstone, L. & Pruett, M. K. (2013). Bench book for assessing parental gatekeeping in parenting disputes: understanding the dynamics of gate closing and opening for the best interests of children. *Journal of Child Custody*, 10, 1-16.
- Aytaç, Ö., & Tan, M. (2019). Arkadaşlık üzerine kuramsal yaklaşımlar. *Firat University Journal of Social Sciences*, 29(1), 345-359. <https://doi.org/10.18069/firatsbed.538730>
- Bakırcıoğlu, R. (2007). *Çocuk ruh sağlığı ve uyum bozuklukları*. Anı yayıncılık.
- Benson, J. B. & Haith, M.M. (Ed.). (2010). Social and emotional development in Infancy and early childhood. (1. Baskı).
- Blair, B. L., Perry, N. B., O'Brien, M., Calkins, S. D., Keane, S. P. & Shanahan, L. (2015). Identifying developmental cascades among differentiated dimensions of social competence and emotion regulation. *Developmental Psychology*, 51(8), 1062-1073.
- Coltrane, S. (1996). *Familyman: fatherhood, housework, and gender equity*. Oxford University Press, Newyork.
- Curby, T. W., Brown, C. A., Bassett, H. H., & Denham, S. A. (2015). Associations between preschoolers' social-emotional competence and preliteracy skills. *Infant and Child Development*, 24(5), 549-570.
- De Luccie, M. F. (1995). Mothers as gatekeepers: A model of maternal mediators of father involvement, *The Journal of Genetic Psychology*, 156 (1), 115-131.
- Dickstein DP, Leibenluft E. (2006) Emotion regulation in children and adolescents: boundaries between normalcy and bipolar disorder. *Dev Psychopathol. Fall*; 18(4):1105-31. doi: 10.1017/S0954579406060536.
- Dönmez, Ö. (2019). Babasavar annelik ölçeği'nin geliştirilmesi ve okul öncesi çağda çocuğu olan anne-babaların etkileşim davranışlarının incelenmesi (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Eisenberg, N., Fabes, R. A., & Murphy, B. C. (1996). Parents' reactions to children's negative emotions: relations to children's social competence and comforting behavior. *Child Development*, 67(5), 2227-2247
- Eisenberg, N., Fabes, R. & Spinrad, T. (2007). *Handbook of child psychology*.
- Engin, A. O., Calapoğlu, M., Seven, M. A., Yörük, A. (2008). Davranışlarımızın genetik ve çevresel boyutları. *Kafkas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 1(2), 37-56.

- Fagan, J. & Barnett, M. (2003). The relationship between maternal gatekeeping, paternal competence, mothers' attitudes about the father role, and father involvement. *Journal of Family Issues*, 24(8), 1020-1043.
- Goleman, D. (2016). *Duygusal zeka-neden IQ'dan daha önemli*. Varlık Yayınları.
- Grantz, K. L., & Roemer, L. (2004). Multidimensional assessment of emotion regulation and dysregulation: Development, factor structure, and initial validation of the difficulties in emotion regulation scale. *Journal of Psychopathology and Behavioral Assessment*, 26(1), 41-54.
- Graziano, P. A., Reavis, R. D., Keane, S. P., & Calkins, S. D. (2007). The Role of emotion regulation and children's early academic success. *Journal of school psychology*, 45(1), 3-19.
- Greenstein, T. N. (1996). Husbands' participation in domestic labor: Interactive effects of wives' and husbands' gender ideologies. *Journal of Marriage and Family*, 58(3): 585-595.
- Gronick, W. S., Kurowski, C. O., McMenemy, J. M., Rivkin, I., & Bridges, L. (1998). Mothers' strategies for regulating their toddlers distress. *Infant Behavior & Development*, 21, 437-450.
- Gross, J. J. (2001), Emotion regulation in adulthood: timing is everything, *Current Directions in Psychological Science*, 10 (6), 214-219. doi: 10.1111/14678721.00152.
- Gross, J. J. (2002). *Emotion regulation: affective, cognitive, and social consequences*. Psychophysiology. National Library of Medicine.
- Gross, J. J. (2014). *Emotion regulation: Conceptual and empirical foundations*. In J. J. Gross (Ed.), Handbook of emotion regulation (pp. 3-20). The Guilford.
- Gross, J. J. & Thompson, R. A. (2007). *Emotion regulation: conceptual foundations*. In J. J. Gross (Eds.), Handbook of emotion regulation (pp. 3-24). The Guilford.
- Güneri, E., Üney, R. & Demirci, O. (2018). *Kişiler arası etkili iletişim*. İstanbul Gelişim Üniversitesi Yayınları.
- Gürkan, T. (1979). Okulöncesi eğitimin ilkökuldaki etkileri üzerine bir inceleme. *Eğitim ve Bilim* 4(22).
- Hauser, O. (2012). Pushing daddy away? A qualitative study of maternal gatekeeping. *Qualitative Sociology Review*, 8(1), 35-59.
- Hawkins, A. J. & Roberts, T. (1992). Designing a primary intervention to help dualearner couples share housework and child care. *Family Relations*, 41: 169-177.
- Hezer, K. (2018). 6-12 yaş arası öğrencilerin sosyal uyum sorunu ve okul sosyal hizmeti: Sancaktepe örneği (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Hoffmann, J. & Russ, S. (2012). Pretend play, creativity, and emotion regulation in children. *Psychology of Aesthetics, Creativity, and the Arts*, 6(2), 175-184.
- Hyson, M. (2004). *The Emotional development of young children: Building an emotion- centered curriculum*. Teachers College Press.

- Işık, M. (2007). Anasınıfına devam eden beş-altı yaş çocuklarına sosyal uyum ve beceri ölçeğinin uyarlanması ve uygulanması (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Jones, D. E., Greenberg, M., & Crowley, M. (2015). Early social-emotional functioning and public health: The relationship between kindergarten social competence and future wellness. *American Journal of Public Health, 105*(11), 2283–2290.
- Karabulut, H. & Şendil, G. (2017). Annelik Bekçiliği Ölçeği'nin (ABÖ) Türkçe'ye uyarlanması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi 16*(61), 686-699.
- Kulik, L. & Tsoref, H. (2010). The entrance to the maternal garden: environmental and personal variables that explain maternal gatekeeping. *Journal of Gender Studies, 19*(3), 263-277.
- La Greca, A.M. & Mesibov G.B. (1979). Social skills intervention with learning disabled children: Selecting skills and implementing training. *Journal of Clinical Child Psychology. Special Issue: Learning Disabilities 8, (3)*, 234-241.
- Macklem, G. L. (2008). *Practitioner's guide to emotion regulation in school-aged children*. Springer Science & Business Media.
- Özdamar, K. (2012). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Nisan Kitabevi Yayınları.
- Parke, R. D., Coltrane, S., Borthwick-Duffy, S., Powers, J., Adams, M., Fabricius, W., Braver, S. & Saenz, D. (2004). Assessing father involvement in Mexican-American families.
- Parker, J. G., & Asher, S. R. (1987). Peer relations and later personal adjustment: are low accepted children at risk? *Psychological Bulletin, 102*, 357-389. <http://dx.doi.org/10.1037/0033-2909.102.3.357>
- Raina P., O'Donnell, M., Rosenbaum, P., Brehaut, J., Walter, S.D., Russell, D., Swinton, M., Zhu B., Wood (2005). The health and well-being of caregivers of children with cerebral palsy. *E. Pediatrics, 15*(6), 626-636.
- Ramsden, S. R., & Hubbard, J. A. (2002). Family expressiveness and parental emotion coaching: their role in children's emotion regulation and aggression. *Journal of Abnormal Child Psychology, 30*(6), 657-667.
- Romanchych, Erin L. (2014) Young children's aggression: links between emotion regulation, mother-child shared affect, parenting practices and parenting support. *Electronic Theses and Dissertations 5181*.
- Rydell, A.-M., Berlin, L., & Bohlin, G. (2003). Emotionality, emotion regulation, and adaptation among 5- to 8-year-old children. *Emotion, 3*(1), 30–47. <https://doi.org/10.1037/1528-3542.3.1.30>
- Sadı, G.(2018). 5-8 yaş çocukların sosyal uyum becerilerinin yordayıcısı olarak anne baba tutumları (Yayımlanmamış Yüksek lisans tezi). Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Scherer, K. R. (2009). Emotions are emergent processes: they require a dynamic computational architecture. *Philosophical Transactions of the Royal Society 364*, 3459–3474. doi:10.1098/rstb.2009.0141.
- Scherer, K.R., & Fontaine, J.R.J. (2013). *Embodied emotions: The bodily reaction component*. In Fontaine, J. R. J., Scherer, K. R., and Soriano, C. (Eds.). *Components of emotional meaning: A sourcebook*. (pp. 149-155). Oxford University Press.

- Schore, A. N. (2015). *Affect regulation and the origin of the self: The neurobiology of emotional development*. Routledge.
- Sezgin, N. & Akman, S. (2014). 6-12 Yaş Türk çocukları için sosyal uyum ve beceri ölçeği. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 58-79.
- Sezgin, N., (2011). *Ruh'un hareketleri: bilim ve ruhun dansı* (Yayımlanmamış Sistem Dizimcisi Sertifikası Tezi). Türkiye Sistem Dizimleri Enstitüsü.
- Sorias, O. (1986). Sosyal beceriler ve değerlendirme yöntemleri. *Psikoloji Dergisi*, 5(20), 25-29.
- Tatlı-Harmanlı, S. & Güngör-Aytar, F. A. (2023). Çocuklar için Duygu Düzenleme Ölçeği Çocuk Formu (ÇDDÖ) ve Yetişkin Formunun (ÇDDÖ-YF) Türkçeye uyarlanması. *Milli Eğitim Dergisi*, 52(237), 71-106.
- Thompson, R. A. (1994). Emotion regulation: A theme in search of definition. *Monographs of the society for research in child development*, 59(2-3), 25-52.
- Yavuzer, H. (2017). *Çocuk psikolojisi* (40. Baskı). Remzi Kitabevi.

